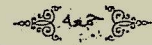

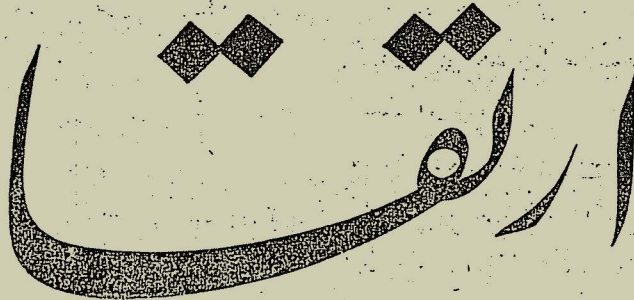
عدد: ۴۳ (برنجی سنه) ۱۸ : رمضان ۱۳۱۷

۷ کانون ئانى ۱۳۱۵ :

۱۹ کانون ئانى ۱۹۰۰ (برنجی جلد)

ادبات ، فنون عسکریه و بحریه ،
وتادیح و تجارت و زراعت و صنایع
و معارف و امور نافعه و اکنجه لی فقراتدن
باحث مصور جریده در . هر نوع خصوصیات
ایچون غزته نك مدیریت طاهر بکه مراحت اولنور

(ارتقا) نك ۱- تانیول و طشره
ایچون بر سنه لك آتونه سی ۳۲
غروشدرد . پوسته پولی مقبولدر .
صعائی بالجله ارباب قلمه آچیق دور . هر ای قلم
موتان یازده ییلیر . مرکزی باب عالی
جاده سنده « معلومات » اداره خانه سیدر .

استانبول ایچون نسخه سی : ۱۰ پاره یه در
طشره ایچون نسخه سی : ۲۰ پاره یه در
شمه دیک جمعه کونلری نشر اولنور

صوملشدى اونىكلە، يەنە آغلاردى ملالم
دردى بكا: « بىكرمى سنك يارىكە حالم؟
سن سويلە جلام، يەنە سن سويلە جلام! »
ياپراقلىرى، لىزان وپرىشان، دوشوردى !

§

ايشتە بويىچە، خستە قىز اولمشدى دە بىندار
ايتىش ايدى تىكرار
« سىز آغلامىك، بن ياشارم، برامم وار
اميد كى جلوه لى، سودا كى سحرار
باقى خونى بن ايلورم عشق ايله ايتار!... »
هيپات؟.. لىندن بويىچە قان دوشوردى !

§

برصوك نفس آچمشدى لبيا كى يارك
اول وردى بهارك
عكس ايتىش ايدى آلتە انوارى نهارك
كوردىم بويىچە صولديغى پنبە عذارك
بن آغلار ايكىن هجر ايله اوستىدە مزارك
قوشلار قايچورداللىر... باران دوشوردى !

محمد جلال

غزل

آرتق اولدوردى بى بوناز واستغنا يتر
مقصدك فرياد ايسه بورتبه واويلا يتر
نظره ديداردن دور ايتمه الله عشقنه
عاشق شيدايه سير وجه بى همتا يتر
آه قلب عاشق غم ديدەن خوف ايله كيم
زخمدار اولمش دلک، امدادينه مولا يتر
اولدوررسه راضيم اول يار بيدادى نهاد
قورتيلور غمدن حياتم تحت دنيا يتر
خليل نهاد

آثار شوره

تدقيقات ادبيه

•

قافيه بختە ختام وىرمەدن شونى دە
سويلەم :

منمنلى زاده طاهرىك افندى برزمانلر:

« يازار اشعارى قافيه آرازام »

ديه برمصراع سويلمشدى. و « تقدير
الحان » دە بوكا دائر اوزون اوزادى يە
برمطالعه واردى. شايدان تنقيد كوردىكم
قافيه لرك استعمالنه جواز وىرنلر « تقدير
الحان » ه مراجعت ايتسينلر .

§

شمىدى يە قدر يازديغى مقاله لردە

شعردن، قافيه دن بحث ايتدم . برازده
نثر جهته باقم :

بريوك اديبز ادباى حاضرە مزدن
برينه بالمناسبه ديمشدرکه :

« شعر اولسون، نثر اولسون، كوزل
برائر وجوده كىترىمك ايجون طبيعتك
انبساطنى كوزتملدر، طبيعت منبسط اولما-
دقچە يازيلان شيلر زورا كى، بناء عليه
روحسز، مناسبسز، عادى اولور. »

حقيقه طوغرو سوز! انسان،
زور ايله يازى يازمغه مجبور اولنجه،
ياخود مجبور ايدىلنجه قلمك اوچندن
اوقدر قوف، اوقدر كولنج، اوقدر
بى معناكلر دوكلوركه ...

خصوصيله صباح غزته سى رمضا-
نلرە - ايتكى، اوچ سنەدن برى - بر
پروغرام نثر ايدىيور، غزته دە هر كون
حكايه بولنه حق؛ رمضاندە كيجه يازيله حق
رمضاندە كوندوز يازيله حق، يمك ليسته سى
نثر اولنه حق، الحاصل يازيله حق برە
يازيله حق !! يومى معلومات « بوضاچكى
غزته لر » عنوانى آلتندە بوزواللى مقاله-
لرى ديدىك ديدىك ايدىيور، بىترىيور،
اولدرييور !! حقى دە وار: دوشونو-
لسون، كه نه قدر فنا، نه قدر بياغى، نه قدر
زورا كى اثرلر كورينيور ... هپ بربرى
اكديران، رمضاندە كيجه، رمضاندە
كوندوز قازيني اوصانديرىمى؟ هر كون
ايجون، هر كيجه ايجون يازيله حق شيلر
كزيده، لطيف، ناشيدە اولمالى، دكلى؟
هپ آت جانبازى، هپ مناق افندى،
هپ وزنه جيلر، هپ فونوغراف !!
ييقىدق، غنا، كلدى، الويرر !!
چو جو قىلر ايجون دە برستون آچمالى،
بوستونده، آراز و تىلرك، بيسكوى لرك،
منفعتندن، مضرتندن بحث ايتملى !!
پروغرام ياكلش يايلىيور، ياكلش يازيلييور!

اكرامايانلر ايجون بريوك اديبزك
ايراد ايتدىكى كهلرلى يە تىكرار ايدەيم:

« شعر اولسون، نثر اولسون، كوزل
برائر وجوده كىترىمك ايجون طبيعتك
انبساطنى كوزتملدر، طبيعت منبسط
اولمادقچە يازيلان اثرلر زورا كى، بناء عليه
روحسز، مناسبسز، عادى اولور. »

ايتابىك قولاي !! ايشته، مملكتىم-
دە موجوديتلىرى حكيم شىبهير عطوفتلى
احمد مدحت افندى حضرتلى طرفندن
اخبار اولونان دەقادانلر !! ايشته « ثروت

قنون ادبيات !! » ايشته بر، ايتكى
سنەدن برى امضاسنى طائىتغمە يلىتن حسين
جاهد بك !!

ايشته « حسين جاهد، امضاسيله
كوريلن، هر حالده « ادباى كرام، ك
تصحيح خاتيله (!!!) نثر اولونان « حيات
مخيل !!! » ميدانده :

طارقلردە، محسن بىكلردە، دختر
هندولردە، تفكرلردە، كىتابه غملردە،
عمر اديبلردە بويله شيلره تصادف
اولنورمى ؟

« برقماق مېشە مېشە
طوتماز يوديار شاعراى
برزلفه كوره مشه به
اولماز هله انكر ك ييلانى »

اما، بىقدرده آيتىرى دكل !!

« برقاج چفت يابانچى كوزك كنديسندە
درلو عيلر آريهرق ... »

آز قالدى، « برقاج چفت يابانچى
او كوزك !! » ديه اوقويه جقدم . الفاظ
بويله مى انتخاب اولونمالى، معنای بلند
بلاغت اولان « مقتضای حاله مطابقت »
بويله مى اولور ؟

« قادين محاوره لىنى دولدوران سياه
حكايله لرك ... »

بو « سياه حكايله لر !!! » « بياض
محاوره لر ... » . قارشى بر تضاد ادبى تشكيل
ايتسه كر كدر !!

« تىكرلك كوزل آرايان غير ممنون نظرينك
افاده ناخشوديسندن ... »

تىكرلك كوز !! جاهد بىك مقصدى
« دىكرمى » ياخود « يووارلاق » كوز
دىك اولسه مى كر ك ؟

« ... كوروچه اولق اوزره تخمين ايتدىكى
تازه يە - اركك قارده شته بىكزه يىللى احتمالى
دوشونه رك - فرارى بر نظر عطف ايدردى .
فرارى نظر !! قايچى نظر !!
انظارك تمايلات متحسنه سنه دائر اك
بويوك اديبلر مزك اك نفيس، اك كزيده
اثرلرلى اوقودق، ازبرله دك. فقط بونلرك
ايجنده هيچ بويله بر « فرارى نظر » ه
تصادف ايتمه دك . نظر دكسون !!

« باشلرندەكى يالانچى الماسلردە انعكاس
ايدن يوزلرجه فنارلر كچيك ضيالى آلتندە .. »
بزم خبرىمىز يوق ! « حيات مخيل »
دها بزه نه بديله لر كشف ايدە جك !
ضيايه چىكلىك، پيشكىنلىك اسناد ايدە جك !
نورى پيشيره جك، قور تاره حق، صوكره
« ايشته ذوق مى بودر . » باقك، برلقمه
آلك، طاتك، بيورك افندم !! ديه

او كزه قويه جق ! عافيت اولسون اما،
بزه كوره دكل !!

تراموايلر لايىق قطع دودوكلرلى كولد-
يره رك ... »

بونك يرينه « بورولرلى فاصله سىز
اوتدیره رك ... » ديسه عجب ده معقول
دها مناسب اولماز مى ؟ .. هم دودوك ده
كولرلى يا ؟ اوبرشيدرك يالكر اوتر !!

« اوست قاتدن، خانه ك آرقه طرفندەكى
اوطه لردن كان ايله قارشى يوزوق برنواى.
طرب صوغوق پردوش كى باشمزه دوكلو-
ليوردى . »

ايشته ترجمه يه محتاج بر عبارە !!
اوست قاتدن (تا يوقارى قاتدن دىك
ايشته يه جك !!) خانه ك آرقه طرفندەكى
اوطه لردن كان ايله قارشى يوزوق
(يعنى برونلى) ياخود قيصق (برونلى
طرب) يعنى (طربك نواسى) صوغوق
صو كى باشلرينه دوكلويورمش ؟ تحف
مناسبت، يمان تشيه ! الله عشقنه انصاف
ايدىكر، بوزوق برنوا ايله صوغوق بر
دوشك آراسندە بروجه شبه، برنسيت
بولابيليرميسكر ؟

هله املا جهته باقمه كىز، « صرا-
حيلر » ي « سوراحيلر » شكلندە كورورز.

§

« ... بوتون شهاب متفكر، خزان جاذبه كه
يكى بروسيه تقديس علاوه ايمكه مشغول و متلذذ
اولوردى . »

ترجمه

بوتون دوشونيجى كنجلكم،
جاذبه كك خزينه لرينه تقديسك يكى
بروسيله سنى علاودايدرك مشغول، لذتياب
اولوردى !!

§

« ... ضربه جناحك اهتزاز معطر بى ... »

ترجمه

قانادىكك ضربه سنك قوقولو
تيتريشنى !!

§

كوله ملى كوله ملى ! آچمالى !!
« براق نغمه !!! » لرى، فلانلرى كچك كدن
صوكره شو عبارە يە ده اوقومالى :

« تفن حياتى دويماق ايشته بن روحم
بوتنه اشتياقه قوقلاردى . وقوقلامقه مهاجرات
حياتيه مقاومت ايجون نه قوت بولوردى كه
بودن فنا لقاواك هچ تأخير ايدە يه رك اوزرندن
آقار كيدردى . »

بودن صوكره

« آفرین ای طفل نوحه سن دهی اولدک ادیب
یلمش اول کیم سوزلرک محروم معنادر هنوز »
یتیمی ایراد ایدرسه ک حقمز بوقیدر؟

محمد جلال

« ارتقا » غزته سی رسملرندن :

آقتریس « فلور رووابه » یه

ای کستان محبتک ال لطیف ، ال
سوغلی قوشی !.. سوله ، سوله که هر سوزک ،
هر نغمه ک بوقوت متحس کوللرده
« رقیق ، حزن ، اونودماز تأثیرلر حصوله
کتیرسون . دهان لعلکونک لطافتلر ،
عشقلر آره سنده آچیلسون بی - ده
کیم بیلیر نه قدر اولان عاشقلر بی - احیا
ایتسون . بتون ، بتون مقتون ایتسون ،
اوخ ! هیسنه راضییم . بنده فریادلر
ایدهرم . آه !... اگر ایسترسه ک ، اگر
ایسترسه ک اوله یمده ...

رسمک ده ، خیالک قدر دلنشین ،
روح نواز ! بتون حسیاتمز نوردن بر
شهبال کبوتر کیم تجریک ایتدیگک ، نظر
پیرا . قولکک ، صاحبینی نسه شراره
غرامک تأثیرله اینلر ایچنده در . بیلور -
میسک ؟... ای آشوب جان !... اگر
ارزو ایدرسه ک ، اونوخلر ، اوکر یهلر
تمادی ایتسون . سن اطرافه مستهزی
نظرلر فیرلانه رق رقص ایت . فقط آه !
مرحتسزلک ایتمه ؛ ظالم اوله .
اشته تأثیر . جاذبه ک ایله خیره ناک اولان
هروقت کریه نثار اولور .

بوکوزل دفته دن انتشار ایدمک
بوی سودایه روحلر مز مکنادر !

اوخ سنک محبتکله کریه بارم . اشته سکا
کوز یاشلریله ، اینلرله یالوار یوردم ! بکا
مرحت ایت !! بکا آجی !...

بو محروح کولگی یایغین بر نظرله احیا
ایت !

۴۲

مقاله فیه

[۲] نجی نسخه مزدن مابعد]

نوم ، افعال حیاتیة نسیه ناک تعطیل
میخانیکی در جمله عصبیه ، عضلیه ، اعضای
خواس فعالیتدن ساقط اولور . (اویویان

بر انسانک ، دماغی چیقارلمش بر حیواندن
هیچ بر فرق بوقدر) یالکر افعال حیاتیة
اغذائیة (هضم ، دوران ، تنفس ، تغذی)
کافی السابق بر دوامدر . دینه جک که دماغ ،
فعال اولدینی قدر استراحت اید بورد
قلب ، بیچون استراحت ایتور . قلب قانون
مناوبه دن معافیدر ؟ خیر ! تکمیل عضولر
بوقانونه تابعدر . هر دوره حرکات قلبیه
انسانسده بر تقبض ، بر ارتخا موجود
اولدیندن قلبک هر ضربه دهه چالیشدینی
قدر استراحت ایلدیکی فنا مرتبه
نبوده در .

آق جکرلر کنگه : اول امرده
رئه لر بالذات فاعل اولوب بونلرک فعالیت
کوکسک حرکاته مربوطدر .

حالبوکه صدري توسیع ایدن عضلات
تقبض ایدنلرک عینی اولدینی جهتله نفس
آلمده فعال اولان اتلر ، نفس ویرمه ده
دیکنورلر .

نوم انسانسده قوه محاکمه مفقود ،
حرکات ارادیه وحسیات معدومدر .

رؤیاده قوای متخیله وحافظه فعال اولوب
آنده قیاس ، استنتاج کبی قوه مدرکه ،
محاکمه ذمخدلرکدر . حرکات منعکسه [۱]

ایسه بر تغیره اوغراماز . نوعی بشرده
وظائف تناسیله دخی موجوددر نوم ، اسنه مه

وتناقض دقت ایله باشلار . الاول حس
بصر بعده صره سیله ذوق ، شمع ، لمس ،

ال صکره سمع . دوچار عطالت اولور .
حالبوکه اویانورکن اولاحس سمع ایفاظه

کلور . انسان اویوقلارکن باشی طوته ماز
کوز قیقلری متصل قیانونر فی الحقیقه عنق

واجفان عضلاتنک رخاوتی عضلات
سأزیه تقدم ایدر .

نوم ، متقدمینک ظن ایلدیگری کبی

[۱] حرکات منعکسه بل ایلکینک (نخاع شوکی)
نتیجه فعالیتدر مثلاً بر آدمی ادرار صیغشده
یرسه بر درجه یه قدر صبر ایدر بوضر ، بتولی
توقیف خصوصی دماغک آوامر معده له منتظمه
سندن منبعث اولوب بول ده زاده تراکم
ایدرسه نخاع ، دماغی دیگله مکسزین
بولک خروجه سبب اولور . ایشه دماغک
آرزوسنه مخالف اولان اشبو حرکاته حرکات
منعکسه اطلاق اولنور .

انسان آتیق آیکن قولنی بریره ایصرسه
استرسه قولنی تحریک ایتز لکن بوتجربه اویقوده
ایکن یاییسه قولک شدله بر صورت اختلاجیه دم
حرکت ایلدیکی کوریلورکه بوده بر حرکت
منعکسه در . دیمک اولورکه دماغ اویودی
زمانده نخاع شوکی وجوده بکیلیک ایدیور .

هجوم دم دماغینک دکل بالعکس ، دماغده
قانسزلک نتیجه سیدر . برکلیک قفاسنه
آچیلان فتحه دن باقیله جق اولورسه دماغ
انسان نومده صولوق بررنکده اولوب
حیوان اویاندرلدینی حالده بومنظره ناک
تمامیله عکسی مشاهده اولنور . یمكن
صکره انسانه براویوشقلق عارض اولور .
اویومق ایستر بوده هضمی تسهیل ایچون
قانک معده یه طوغری جریان سببیه
دماغده حصوله کلان افتقار دمویدن
منبعثدر .

متأخرینک تدقیقات موشکافانه سیله
بوکون میدانده چیقمشدرکه نوم ، حجرات
دماغیه یی تشکیل ایدن پروتوپلازما ناک استطا -

لاتنده برانکماش ، حرکات آمیوئیة سنده
برتناقصدن متولد اولوب (نصلکه

لوقوسیتلرک اویوشمسنه سبب حامض
قاربوندر) بوکاده سبب فقر الدم دماغیدر .

نوم ، بش دوره منقسمدر ۱ اشتها
نوم ۳ دور تراید ۳ نوم حقیقی ۴ دور

انحطاط ۵ اشتها یقظه خوف وهراس
اطفال ، دورثانیده ، کبوس ورؤیایسه اوچنجی

دردنجی دورلرده حس اولنورکه فخر عالم
افدمنر حضرتلری ده اصل رؤیا صبحه

یقیندر بیورمشلردر .
— مابعدی وار —

دوقتور محی الدین

کوچک حکایه لر

قونپار تیمانده

اوکا هر زمان تصادف ایدردم ، یاننده -
کیلرله دائماً تورکجه قونوشماسی تعجبی

موجب اولوردی ؛ اونک خفیف وزم
برشلاله موسیقی یه بکره یین صدای سامعه

نوازی ایله ایشیتدکجه تورکجه یی دهالطیف
و آهنگدار بولوردم . برکون ، بیلیم

ناصل اولدی ، ترجمه حالنک برکوچوک
قسمنه واقف اولدم ؛ استانبولک حسیا -

تپرور حیات ذوقیه طبیعیه سنی کوزمک
ایچین کلش برفرانسز مستشرق مشهورک

قیزی ایش ، پدزنده وکندنده بزما کسک
فقط کوزل لسانز ایچین حقیقی بر محبت

وارمش .
ایشیتدیکم بر سورو تفصیلاتدن یالکر

بونلر خاطر مده قالمشدی . اوشیمدی بنم
نظر مده تورکجه یی سوهن کوزل برفرانسز

قیزی اولق مزینله مستشنا بر موقع معرو -

فته مالک ایدی . هر تصادفده اوکامعنوتیم
دها زیاده تمایل ایدردی . هر زمان کیم
بیلیر بلکه غیر اختیاری بر مصادفه انظار
ایله آیریلیردق . وبومشافهات نظریه
بزم صامت وخفی آشنایی روحزی ده
زیاده تقویه ایدردی .

اوکاصولک تصادفیک سودا فزا اولدی -
برکون ماقری کوینک قیش یاقلاشدقجه

چوغلان صباح سینلری آراسنده تره یی
قاجیرمق قورقوسیه قوشه قوشه یورولش

آیاقلرله قونپار تیمانه آتلا دیغ زمان اونک
سیاه کوزلرینک برچفت سیاه نور مخمور کبی

سوزولن نگاه باکريله قارشیلشدم ؛
وبونگاه جذبه دارک انعطاف باردنده بنم

تلاش استعجالکارانه مه عائد برشمیم تهائف
دویدم . بن قایتنک اوکندده بویه جه متردد

بی حرکت دورورکن لوقوموتیف چیلغین
برایصلینی متعاقب حرکت ایتدی . او ،

بیاض بچه سنک آلتنده خطف انظار ایدن
چهره سی کیتدکجه قیزاره رق ، سیاه فیستانک

اتکلرینی طویلا یه رق بکا باقدی ؛ بن بو
متبسم کوزلرک هیج شبهه سزکه - کچکر -

امری ویرن نگاه آمرینه انقیاد ایدرک
محترزانه کچم ، یانه اوطوردم خفیف بر

هیجان ایله تیتیره یوردم ؛ چونکه دهالیک
دفعه ایدی که اوکا یالکر اوله رق تصادف

ایدیوردم ؛ وبیلیم نجین ؛ بوشوخی
اداسیله اثبات ملیت ایدن مستهزی وجاذبه دار

فرانسز قیزی ایله یالکر ایکیمز اوله رق
یان یانه بولونمق ... اوخ ! ایشه بو حقیقت

بی چیلدیر تیوردی . او آراتق نچرمدن
واسع دکزلره ، شمور ، براتسم افقلره

باقیوردی ؛ بوتون وجودیه قیرمیزی
قادیفه دن مندرک اوکندده لطفکار بر قوس

دائرة رسم ایدرک یوزینی بکا چویرمش
کسکین پارلاق نظری بکا عطف ایتشدی .

بن هیجان ای اونک انظار تجسسکارندن
کیزله مک ایچین المده کی مصور غزته یه باقیوردم .

فقط دقیقه ده بر نظرلرم پارلاق صحیفه لرک
اوزردن قایور ، اووجه کلفام باکره

ارتکاز ایدیوردی ... نهایت بو اوقویور
کورونمک هوسندن واز کچم ؛ جیمه

قومیق ایچین غزته یی قاتلارکن بوکوچوک
فرانسز قیزی تردده بکا باقدی ، صوکره

براهتر از الی اوزاته رق هرایشیتدیکم زمان
نجی مشغوف شعر وخیال ایدق لطیف ،

روحسواز ، سامعه فریب بر ارجبی
تورکجه سیله :